

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะเศรษฐกิจปั่นป่วนในปลายทศวรรษ ๑๙๒๐ และในทศวรรษ ๑๙๓๐ ได้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระเบียบระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาแบบที่แต่ละประเทศทำตามอำเภอใจ จนเป็นเหตุให้เกิดภาวะเศรษฐกิจหดตัว และสร้างความขัดแย้งจนนำไปสู่สงคราม วิธีการในการจัดระเบียบระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก็คือนำเอาสนธิสัญญาพหุภาคีเข้ามาใช้ในเรื่องการเงินระหว่างประเทศ และเรื่องการชำระระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นของควบคู่กัน ข้อบัญญัติแห่งความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นผลของการประชุมที่ Bretton Woods ก็ดี หรือกฎบัตรองค์การการค้าระหว่างประเทศ และความตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดศุลกากร และการค้าซึ่งเป็นผลของการประชุมที่เจนีวาก็ดี ส่วนเป็นผลของความพยายามในการเอากฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง การค้าระหว่างประเทศเริ่มทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะการค้าระหว่างประเทศไม่ได้มีความสำคัญในการบูรณะประเทศที่ประสบความหายนะจากสงครามเท่านั้น แต่ยังมีมีความสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกที เพราะการแสวงหาเอกราชหรือการปลดปล่อยอาณานิคม กล่าวคือประเทศเหล่านี้ต้องการเงินตราต่างประเทศเพื่อซื้อสินค้าทุนและบางกรณีเพื่อซื้ออาหารเลี้ยงพลเมืองด้วย การลดความช่วยเหลือของประเทศที่พัฒนาแล้วในระยะปลายทศวรรษ ๑๙๕๐ และต้นทศวรรษ ๑๙๖๐

เพราะหมกความจำเป็นทางการ เมืองระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศกำลังพัฒนา
ต้องให้ความสนใจแก่การขยายการค้าระหว่างประเทศในฐานะเป็นเครื่องมือในการ
ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ

แต่โดยเหตุที่กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีขึ้น
ในระยะสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง กำหนดขึ้นโดยประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศกำลัง
พัฒนาจึงต้องสร้างจักรกลขึ้น เพื่อให้มีการ เปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์เหล่านั้นให้มีลักษณะที่
เกื้อกูลต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา การประชุมสหประชาชาติ
ว่าด้วยการค้าและการพัฒนา หรือองค์การ UNCTAD จึงอุบัติขึ้นในทศวรรษ ๑๙๖๐
เพื่อคานากับองค์การ GATT และองค์การกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งมักถูก
ประณามว่าเป็นสมาคมของคนรวย

การจึกระเบียบเพื่อให้มีการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศ มีความ
สำคัญคงดาวแล้วข้างต้น การศึกษาถึงกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อการ
ค้าระหว่างประเทศ จึงมีความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อหาข้อบกพร่องเพื่อได้ปรับปรุงกฎหมาย
ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ ขอบเขต และวิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งสำรวจจากกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อการค้า
ระหว่างประเทศอย่างไร ตลอดจนหาข้อบกพร่องของกฎหมายระหว่างประเทศที่
เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ และขอเสนอแนะเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น
ทั้งนี้โดยจำกัดการศึกษาเฉพาะโครงสร้างและผลงานขององค์การระหว่างประเทศที่
มีบทบาทสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศ คือองค์การ GATT องค์การ UNCTAD
และองค์การ IMF

วิทยานิพนธ์นี้ใช้วิธีค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และตำราทาง
วิชาการภาษาต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ และภาษาไทยเป็นส่วนน้อย ทั้งที่เป็นสนธิสัญญา

กฎหมายภายใน คำพิพากษาของศาล มติที่ประชุม รายงานการประชุม หนังสือรายงานประจำปีขององค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ รายงานและการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญหรือองค์การชำนาญพิเศษ ตำราและวารสารทางกฎหมายระหว่างประเทศ ตำราและวารสารทางเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยใช้วิธีค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบ Documentary research ส่วนวิธีการศึกษาใช้วิธี Descriptive and analytical method คือพรรณนาและวิเคราะห์ โดยรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียด แล้วจึงทำการวิเคราะห์และวิจารณ์หลักเกณฑ์ ตลอดจนประเด็นข้อโต้แย้งทั้งปวง พร้อมทั้งหาข้อเสนอแนะ โดยคำนึงการศึกษาตามลำดับดังนี้คือ

บทที่ ๒ ภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของ GATT, UNCTAD และ IMF ซึ่งกล่าวถึงโครงสร้างขององค์การทั้งสาม

บทที่ ๓ งานและบทบาท GATT, UNCTAD และ IMF ซึ่งกล่าวถึงผลงานสำคัญขององค์การทั้งสาม

บทที่ ๔ บทวิเคราะห์ ซึ่งกล่าวถึงผลกระทบที่องค์การทั้งสามและผลงานขององค์การทั้งสามมีต่อการค้าระหว่างประเทศ

บทที่ ๕ บทสรุป ซึ่งกล่าวถึงข้อสรุปและข้อเสนอแนะของวิทยานิพนธ์นี้

นิยาม

ในวิทยานิพนธ์นี้ คำว่า "การค้าระหว่างประเทศ" หมายถึงการค้าสินค้า แต่อย่างไรก็ตามในวิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวถึงการขนส่งทางทะเลและการโอนเทคโนโลยีด้วย เพราะมีผลกระทบโดยตรงต่อการค้าสินค้า

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทที่ ๒ ซึ่งกล่าวถึงโครงสร้าง และบทที่ ๓ กล่าวถึงงานและบทบาท ทั้งนี้เพราะจากการวิจัยผู้เขียนพบว่าขอเขียนที่กล่าวถึงเรื่องขององค์การทั้งสามที่เป็นภาษาไทยยังมีอยู่น้อยมาก และไม่มีลักษณะสมบูรณ์เพียงพอที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้ต้องการศึกษาเข้าใจได้.

คำว่า "กฎหมายระหว่างประเทศ" หมายถึง กฎหมายระหว่างประเทศในความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ รวมถึงสนธิสัญญาในความหมายอย่างกว้าง (ซึ่งย่อมครอบคลุมถึงความตกลงระหว่างประเทศใด ๆ ไม่ว่าจะมียุทธวิธีทั่วไปหรือเฉพาะ) จารีตประเพณีระหว่างประเทศ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎหมาย กฎเกณฑ์ทั่วไปของกฎหมายซึ่งอารยประเทศรับรอง ตลอดจนคำพิพากษาของศาล และคำสอนของผู้เขียนตำราที่ทรงคุณวุฒิ^๒

สำหรับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญที่จะกล่าวถึงในวิทยานิพนธ์นี้ ได้แก่

๑. ความตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดศุลกากรและการค้า ซึ่งมีลักษณะเป็นเอกสารความตกลงระหว่างประเทศ ประกอบด้วยสนธิสัญญาระหว่างประเทศกว่า ๑๐๐ ฉบับ ที่ได้พยายามรวบรวม และกำหนดข้อปฏิบัติและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการค้าที่ชาติค้าขายส่วนใหญ่ยอมรับ เพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติเป็นสากล โดยมีสาระสำคัญคือ การไม่เลือกปฏิบัติ การคุ้มครองด้วยพิกัดศุลกากร โครงสร้างแห่งการเจรจา และการทำหรือ ซึ่งสาระสำคัญเหล่านี้ ก็คืองานต่าง ๆ ขององค์การ GATT ที่ได้ประมวลไว้และถือเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีบทบาทต่อการค้าระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับพิกัดศุลกากรและการค้า คือ

^๒ ดู Statute of International Court of Justice, Art. 38 และ การบัญญัติทรัพย์สิน นารตสภา, กฎหมายระหว่างประเทศ (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑) หนา ๑. สุเทพ อัครถาวร, กฎหมายระหว่างประเทศกับการเมืองระหว่างประเทศ เลม ๑ ภาคสันติ (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖) หนา ๖-๗; L. Openheim; International Law, A Treatise, M. Lauterpacht ed. (8th ed. London: Longmans, 1955), I, หนา ๔-๕; J.L. Brierly, The Law of Nations, M. Waldock ed. (6th ed. Oxford: Clarendon Press, 1963) หนา ๑; Charles G. Fenwick, International Law (3rd ed., Indian Edition Bombay: Vakils, Feffer and Simons Private Ltd., 1967.)

๑.๑ ขอจดหยอนทางพิทักษ์ศุลกากร อันได้แก่ ตาราง ของความตกลงว่าด้วยการ
 ลดหยอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาของความตกลง ฯ ตารางดังกล่าวกำหนดประเภทของ
 สินค้าและเรื่องการลดหยอน การเจรจาเพื่อลดพิทักษ์ ที่สำคัญได้แก่ การเจรจาที่เจนีวา
 (๑๙๔๗) การเจรจาที่ Annecy (๑๙๔๘) และ Torquay (๑๙๕๐) การเจรจา
 ที่เจนีวา (๑๙๕๖) การเจรจา Dillion Round (๑๙๖๐-๖๑) การเจรจา Kennedy
 Round (๑๙๖๔ - ๑๙๖๗) และ Tokyo Round (๑๙๗๓) ซึ่งผลของการเจรจา
 ต่าง ๆ นี้ก็ได้นำมาเป็นข้อปฏิบัติในการลดพิทักษ์นั้นเอง ข้อตกลงเกี่ยวกับการยกเว้นไม่ใช้และ
การเก็บค่าธรรมเนียมเสริม การยกเว้นไม่ใช้ คือ การให้มีการกระทำที่ต่างไปจากพันธะตาม
 Art. II ของความตกลงแต่โดยมีข้อกำหนด ส่วนการเก็บค่าธรรมเนียมเสริม คือการขึ้นอัตรา
 พิทักษ์ค่า ทูกรายการ แแต่ทั้งนี้โดยขึ้นในอัตราที่ไม่สูงมากนัก

๑.๒ บทบัญญัติว่าด้วยชาติที่ใ้รับการอนุเคราะห์ มีหลักย่อยหลายประการคือ การ
 ปฏิบัติทั่วไปในกรณีสินค้าผานแดน ในกรณีการส่งออกเครื่องหมาย แห่งที่มา ในกรณีการจำกัด
 ควบคุมจำนวน ในกรณีการค้าโดยรัฐ ในกรณีของการใช้ชั่วคราว ในกรณีการตกลงทวิภาคี และ
 ในกรณีอื่น ๆ

๑.๓ ประมวลความตกลงว่าด้วยการต่อต้านการทุ่มตลาด

๒. การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้า และการพัฒนา เป็นการประชุมเพื่อปรึกษา
 หารือในเรื่องปัญหา ทางแก้ไขปัญหาและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการพัฒนา ทั้งนี้โดย
 มีองค์การ UNCTAD เป็นผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ขอปรึกษาต่าง ๆ ของที่ประชุมโดยบรรด
 เป้าหมาย การประชุมดังกล่าวมีขึ้นแล้ว ๓ ครั้ง คือ UNCTAD I (๑๙๖๔) UNCTAD II
 (๑๙๖๘) และ UNCTAD III (๑๙๗๒) ส่วนครั้งที่ ๔ จะมีขึ้นประมาณกลางปี ๑๙๗๖ นี้
 การประชุมเหล่านี้เพื่ออภิไซปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนเสนอปัญหาของประเทศต่าง ๆ ต่อที่ประชุม
 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดจากการประชุม UNCTAD ได้แก่

๒.๑ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับสินค้าสำเร็จรูป

๒.๒ ความตกลงสินค้าขั้นปฐมระหว่างประเทศ อันเป็นความตกลงเพื่อกำหนดคราคา
 และการเช่าสู่ตลาด ตลอดจนการทำให้สินค้าประเภทนี้เสรีขึ้น

๒.๓ ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งเทียม โดยมีมติให้ประเทศที่พัฒนาแล้วลดสิ่งกีดขวางการค้า
 ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่ค่อนข้างขึ้นกับสิ่งเทียม และสิ่งทดแทนอย่างรุนแรง

๒.๔ ขอตกลงที่ให้ประโยชน์พิเศษเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการหาเงินจากสินค้าออกของประเทศกำลังพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมและ แรงผลักดันเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา

๒.๕ อนุสัญญาว่าด้วยประมวลการดำเนินการสำหรับขมรมสายการเดินเรือ (๑๙๗๔) ซึ่งเป็นการกำหนดการระวางเรือ

นอกจากการขนส่งทางทะเลแล้ว งานที่สำคัญคือ การให้คำปรึกษาหรือการระวางและวิธีการปฏิบัติทางขมรมเดินเรือของเรือพาณิชย์ของประเทศกำลังพัฒนา และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการขนส่งทางทะเล ซึ่งประการหลังนี้ทำด้วยการตรากฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการขนส่งทางทะเล

๒.๖ ร่างประมวลการปฏิบัตินานาชาติเกี่ยวกับการโอนเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการ

๒.๗ กฎบัตรว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ในทางเศรษฐกิจของรัฐ

๓. บทบัญญัติแห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีความสำคัญทั้งในคานกฎหมายระหว่างประเทศ และในคานการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งปรากฏในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ การรักษาความมั่นคงของการแลกเปลี่ยนเงิน

๓.๒ การควบคุม การจำกัด การชำระเงิน และการโอนเงินระหว่างประเทศ

๓.๓ บทบัญญัติแห่งข้อตกลงในคานการจำกัดควยจำนวนตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยพิภักศุลกากรและการค้า

๓.๔ การใช้ทรัพยากรของกองทุนในการสร้างสภาพคล่องในกรณีปกติ

๓.๕ สิทธิพิเศษถอนเงิน

สำหรับผลของกฎหมายระหว่างประเทศทั้งหลายที่ยกมาศึกษาในที่นี้จะมีอย่างไรนั้น จะปรากฏอยู่ในบทที่ ๔ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยยกเรื่องสำคัญ ๆ มากล่าวเป็นลำดับ

คำว่า "บทบาท" ของกฎหมายระหว่างประเทศที่กล่าวในที่นี้ หมายถึงบทบัญญัติต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน GATT, UNCTAD และ IMF อันเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศทั้งในการดำเนินการ การส่งเสริมหรือการชักชวนการค้าทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ฉะนั้น "บทบาท" จึงปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์นี้ทั้งในบทที่ ๓ และโดยเฉพาะในบทที่ ๔